

*Книжки,
народжені за ґратами*

Огляд-рекомендація

ПЕВЛІУНА
БІБЛІОТЕКА
ІМЕНІ
ДЕСЯМ'ЯНКА

2021

«Від суми та тюрми не зарікайся» - говорить народне прислів'я. На жаль, від перебування в місцях позбавлення волі не застрахований ніхто, навіть письменники і поети. Причини, за якими вони там опинялися, були найрізноманітніші: від сфабрикованих справ (згадаймо жертв сталінських репресій) - до цілком реальних кримінальних злочинів, на кшталт крадіжок і бандитизму.

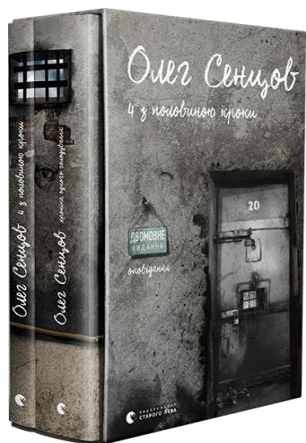
Історія світової літератури знає безліч книг, написаних за ґратами. Представляємо вашій увазі книги відомих письменників, які відбуваючи покарання, в ув'язненні писали книги, багато з яких стали шедеврами світової літератури.

Книжки представлені у зворотній хронології років їх видання.

Сенцов О. Другу також варто придбати : [роман] /Олег Сенцов ; пер. з рос. С. Осоки. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2020. – 600 с.

Апокаліптичний роман кінорежисера, сценариста, письменника та громадського активіста Олега Сенцова, який він написав під час ув'язнення в російській колонії в Якутії у 2017 році. На сторінках книги «Другу також варто придбати» – вигадані фантастичні реалії (позаземна цивілізація, яка нібито прагне врятувати людей від них самих) та цілком реальні проблеми людства – боротьба за ресурси, колабораціонізм, вплив пропаганди на свідомість громадян та роль у цьому всьому маленької людини.

Сенцов О. Хроніка одного голодування : щоденник : [двомов. вид.] / Олег Сенцов ; з рос. пер. Сергій Осока. – Львів : Вид-во Старого Лева, 2020. – 543 с.

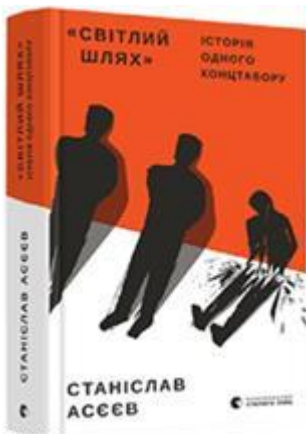
«Хроніка одного голодування» – тюремний щоденник, який кремлівський в'язень Олег Сенцов почав вести у травні 2018 року, на третій день після того, як оголосив безстрокове голодування з вимогою звільнити українських політв'язнів. День за днем, протягом 145-ти днів, незважаючи на моральний тиск і фізичне виснаження, дрібним нерозбірливим почерком у зошиті Олег відверто, різко і гранично точно фіксував свої тюремні будні в російській в'язниці, спостереження і думки. Після звільнення автору дивом вдалося вивезти свої записи із Росії. Тепер із «Хронікою одного голодування» може познайомитися і український читач.

Сенцов О. 4 з половиною кроки : оповідання : [коротка проза : двомов. вид.] / Олег Сенцов ; з рос. пер. Сергій Осока. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2020. – 246, [1] с.

«4 з половиною кроки» – збірка малої прози Олега Сенцова, написана в російській тюрмі. Що відчуває людина, вперше потрапивши до в'язниці? Як за товстими стінами й тьмяними вікнами з подвійними ґратами, у тісних і брудних камерах живуть арештанти? Яких правил і законів доводиться дотримуватися, опинившись там? Автор розповідає про життя в'язнів та про обставини, що привели їх у неволю, максимально об'єктивно й відсторонено – не виправдовує, не засуджує, лише засвідчує. Разючі, часом жахливі факти поручіз вивіреними точними деталями створюють переконливе тло, на якому й розгортаються події чийось життів. Автор здебільшого не робить висновків – він залишає це право читачеві.

Асєєв, С. "Світлий шлях" : історія одного концтабору / Станіслав Асєєв ; з рос. пер. Вікторія Стах. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2020. – 448 с.

Щоб вижити в пеклі концтабору, журналіст Станіслав Асєєв написав цю книжку — відверту, емоційну, глибоку, в якій питань більше, аніж відповідей, бо життя людей післязвільнення з полону назавжди розділилося на «до» і «після». В'язниця, що насправді є концтабором, де застосовують моторошні тортури, діє в сучасній Україні. За тюремним парканом немає жодних законів, тут зовсім інше життя: у приниженні, страху й непевності, з ранами та слідами опіків на тілі, з болем від переламаних кісток і часто — від зламаної волі й свідомості. Тут головне завдання — вижити, коли жити вже не хочеться й від тебе майже нічого не залежить, зберегти здоровий глузд, коли вже близький до божевілля, залишитися людиною в нелюдських умовах, де віра, прощення, ненависть і навіть погляд між катом і жертвою набувають інших сенсів.

О. Генрі. Останній листок : збірка оповідань / О. Генрі ; пер. з англ. Л. Пилаєвої. – Київ : BookChef : [Форс Україна], 2019. – 96 с.

Вільям Сідней Портер працював касиром в одному з техаських банків і потроху писав, одночасно з цим видаючи свій власний гумористичний журнал The Rolling Stone. Але ні те, ні інше заняття не мало майбутнього - журнал закрався, а Вільяма звільнили зі служби за нестачу. Горе-підприємцю довелося ховатися від властей, але в результаті його зловили і посадили до в'язниці на три роки. Там Портер придумав собі псевдонім О. Генрі, під яким і вийшла його перша збірка

оповідань. «Останній листок» — одна з найкращих новел у світовій літературі, присвячених темі відданості людини іншій людині, любові до ближнього. Вона відзначається великою увагою до «маленької людини», порушує проблеми злиденного життя людей мистецтва, боротьби за виживання, взаємопідтримки і самопожертви. О. Генрі створив чудовий твір, який вже понад століття не лише байдужим читача і вражає своєю неповторністю.

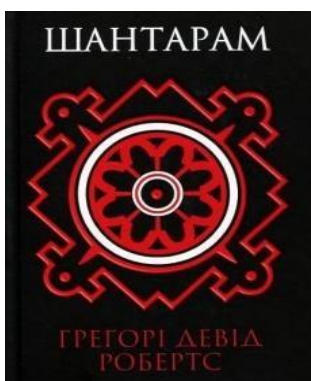
Довлатов С. Д. Зона : записки надзирателя / Сергей Довлатов. – Санкт-Петербург : Азбука : [Азбука-Аттикус], [2019]. – 223 с.

Довлатовська «Зона» – це чотирнадцять епізодів з життя ув'язнених та їхніх наглядців, історії співіснування людей за колючим дротом, розказані просто і з протверезним гумором, за яким абсолютно ясно можна розчути: «Пекло - це ми самі».

Сервантес Сааведра М., де. Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі : роман : у 2 ч. Ч. 1 / Мігель де Сервантес Сааведра ; пер. з ісп. М. Лукаша ; [передм. і прим. Н. Д. Білик] ; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка національної академії наук України. – Харків : Фоліо, 2019. - 507 с. – (Бібліотека світової літератури).

Свій кращий роман «Хитромудрий ідальго Дон Кіхот Ламанчський», з якого почалася ера новітнього мистецтва, Мігель де Сервантес Сааведра (1547 -1616) почав писати у в'язниці. Автор безсмертної книги прожив життя великого воїна, повне пригод і драматичних подій. Свій роман Сервантес адресував дітям і мудрецам, але він занадто скромно оцінив свій великий твір. А лицар Сумного образу в супроводі свого вірного зброєносця продовжує свою нескінченну подорож по століттях і країнах, підкоряючи серця все нових і нових читачів.

Робертс Г. Д. Шантарам : [роман : пер. з англ.] / Грегори Девід Робертс. – [Київ] : Видавнича група КМ- БУКС, [2017]. – 799 с.

Роман «Шантарам», якщо вірити Грегори Робертсу, заснований на реальних подіях з його власного життя. Читачі знають, що одна з частин книги присвячена перебуванню в індійській в'язниці. І саме там Робертс почав писати свою фантастичну історію, яка потім підкорила світ.

Сенцов, О. Купите книгу – она смешная / Олег Сенцов ; [сост. А. А. Паленчук]. – Харьков : Фолио, 2016. – 219 с.

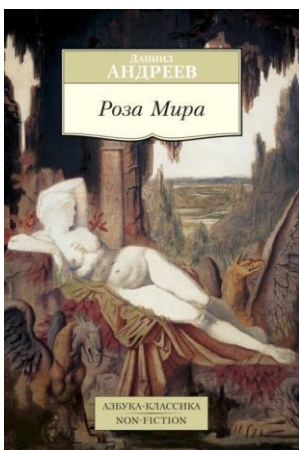
Насправді ця книжка доволі сумна, особливо наприкінці, але... але відчувається, що автор через серце пропустив кожне слово, кожне речення... тому й він такий небезпечний для того Мордору, що утворився й вже не шифрується на 1/7 суходолу Землі... , він небезпечний для цієї орди, зі своєю Волею до Свободи, до Справедливості, до всього, що може здобути Людство, якщо почне жити за принципом «Роби оточенню те, що ти бажав би сам собі»... Олег Сенцов - це передній край боротьби Світла з Морокком.

Штильмарк Р. А. Наследник из Калькутты : [роман] / Роберт Штильмарк. – Киев : Амфора, 2013. - 767 с.

Роберт Олександрович Штильмарк – автор легендарного роману «Наследник из Калькутты». Книга була написана в 1950-1951 роках в сталінському таборі. У листі синові Штильмарк повідомляв, що придумав щось пригодницьке, шалено складне і цікаве, що «ні в які ворота просто не лізе». Роман вийшов у 1958 році і відразу став бестселером. Дія в книзі розгортається в XVIII столітті. Піратський корабель капітана Бернадіто захоплює в Індійському океані судно з Фредріком Райленлом, спадкоємцем графського титулу, і його нареченою Емілі. Подальші події стрімко розвиваються в самих різних куточках земної кулі - Англії, Італії, Іспанії, на узбережжі Африки і в Північній Америці. Незвичайні перипетії сюжету, яскраві герої - все це змушує читати книгу не відриваючись. Видання включає післямову О. Р. Штильмарк-Володкевич, дочки письменника, яка розповідає про життя і творчість Р. А. Штильмарка, а також про зовсім фантастичні історії створення «Наследника из Калькутты».

Андреев Д. Л. Роза Мира : [философский трактат] / Даниил Андреев. – Санкт-Петербург : Азбука, 2013. – 858 с.

«Роза Мира» - головний твір російської езотеричної літератури, створений Данилом Андреевим, поетом і видатним мислителем-містиком, сином відомого письменника початку XX століття Леоніда Андреева. Написаний на основі особистого духовного досвіду автора, цей оригінальний релігійно-філософський трактат відзначений натхненним баченням всесвітньої єдності. У своїх прозріннях того, що лежить «за межею» повсякденного досвіду, автор прагне донести до читача образ прийдешньої загальносвітової культури, яку автор книги і називає Трояндою Світу. За словами автора, джерелом вчення став потік осянянь, які відвідували його все життя, але з особливою ясністю і частотою - під час ув'язнення у Володимирській тюрмі, а також

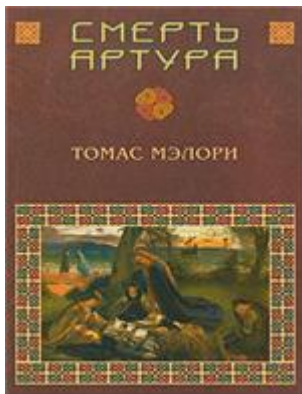
бесіди з «друзями серця», яких він не міг сприйняти візуально, але чий голоси чув і чию присутність відчував. Андреев почав писати «Розу Мира» у Володимирській тюрмі, закінчив книгу після звільнення, в жовтні 1958 року.

Макиавеллі Н. Государь ; Рассуждения о первой декаде Тита Ливия / Никколо Макиавелли ; [пер. с итал. Г. Муравьевой, Р. Хлодовского]. – Санкт-Петербург : Азбука : [Азбука-Аттикус], 2013. – 272 с.

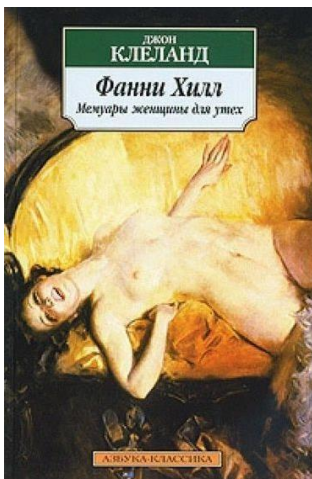
"Государь" - найзначніша і неоднозначна робота флорентійського державного діяча епохи Відродження Нікколо Макиавеллі. Довгі роки ця книга асоціювалася з політикою отрути і кинджала. Після виходу в світ "Государя" з'явився термін "макиавеллізм", що позначає цинізм, всюдозволеність, лукавство в політиці. Однак сьогодні багато положень автора сприймаються не настільки однозначно, знайшовши своє втілення в історії ХХ століття. Крім "Государя" в даному виданні публікується інша знаменита робота Макиавеллі "Роздуми про першу декаду Тита Лівія", яка доповнює і прояснює багато моментів основної праці автора. Обидва тексти представлені в найбільш сучасному, на сьогоднішній день, перекладі і забезпечені примітками.

Мэлори Т. Смерть Артура : пер. с англ. / Т. Мэлори. – Москва : Вече, 2007. – 720 с.

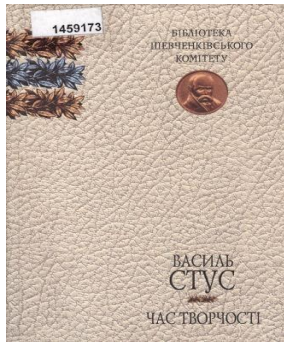

Саме серу Томасу Мелорі ми зобов'язані сучасною версією легенди про короля Артура, заснованої на кельтських переказах і лицарських романах. Він написав вісім романів про походження, славному військову діяльність і смерть короля, а також про Ланселота та інших героїв цієї історичної саги, перебуваючи в багаторічному тюремному ув'язненні.

Клеланд Дж. Фанни Хилл. Мемуари женщины для утех / Джон Клеланд ; [пер. с англ. В. Мисюченка]. – Санкт-Петербург : Азбука-классика, 2006. – 320 с.

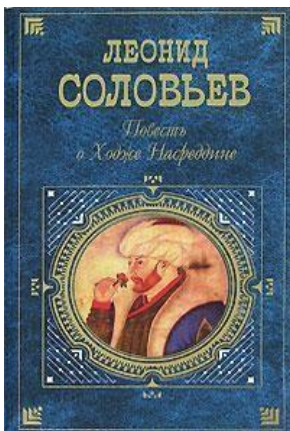
Келанд все життя був невдахою. Він починав як британський консул в Смирні, але провалився на дипломатичній ниві й зайнявся комерцією. Служба в британській Ост-Індській компанії могла б зробити багатіємкого завгодно, але Клеланд і тут зазнав фіаско. Врешті-решт він опинився в лондонській борговій в'язниці і, щоб вибратися звідти, взявся за перо. Клеланд написав історію дівчини, що потрапила у вир еротичних пригод. Будні борделя і роботаповій описані в усіх подробицях. Рукопис Клеланд продав видавцеві Ральфу Гріффітсу за 20 гіней, що було вельми пристойною сумою на той час. В силу фривольності публікація роману в США була заборонена досить довгий час.

Стус В. С. Час творчості = Dichtenszeit / В. С. Стус. – Київ : Дніпро, 2005. – 704 с. – (Бібліотека Шевченківського комітету).

«Час творчості/Dichtenszeit» є своєрідним щоденником ув'язненого, міркуваннями над долею, обов'язком, коханням, релігією...

Соловьев Л. В. Повесть о Ходже Насреддине. Кн. 2. Очарованный принц / Леонид Соловьев; [примеч. Д. Чернышева; ил. Л. Милько]. – Санкт-Петербург : ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК; Москва : ОЛМА-Пресс, [2004]. – 415 с.

Другу частину знаменитої діалогії «Повесть о Ходже Насреддине» Леонід Соловйов написав в Мордовському Дубравлагу. У 1946 році автора улюбленої мільйонами радянських читачів книги «Порушник спокою» заарештували за сфабрикованим звинуваченням в «підготовці терористичного акту», оголосили «ворогом народу» і засудили на десять років виправно-трудових таборів. За протекцією начальника табору, який виявився шанувальником творчості письменника, Соловйову дозволили у вільний час працювати над другою частиною «Повести...». «Очарованный принц» був закінчений до кінця 1950 року. Це видання є продовження книги про мудреця і дотепника Ходжу Насреддіна. Вона розповідає про пригоди героя в горах Фергани і в Коканді. Насреддін як і раніше вірний собі: він бореться зі злом, допомагає слабким і беззахисним, відновлює справедливість. З безтурботного веселуна наш герой перетворився в навченого життєвим досвідом філософа, який вміє висміяти дурість і завжди придумав зухвалий і хитромудрий план, щоб покарати жадібність і порок.

Грей Г. Однажды в Америке : роман / Гарри Грей ; пер. с англ. И. Мансурова. – Москва : Центрполиграф : Внешторгпресс, 2003. – 575 с. – (Blockbuster. Экранизированный роман).

Гаррі Грей написав цей біографічний роман в одиночній камері в'язниці Синг-Синг. Будучи членом злочинної банди, яка тримала в остраху всю країну, він дуже реалістично відобразив життя Америки часів Великої депресії: сухий закон, бутлегери, проституція, пограбування і вбивства. Герої книги – вихідці з бідних емігрантських кварталів Нью-Йорка.

Уайльд О. De Profundis. Из глубин : Поэмы : Стихотворения : Стихотворения в прозе : пер. с англ. – Москва : Эксмо ; Харьков : Око, [2003]. - 463 с. – (Антология мудрости).

Автор роману про самозакоханого і порочного Доріана Грея і сам вважав за краще не обмежувати себе в задоволеннях. Був одружений, але в підсумку віддав перевагу чоловікам, за що поплатився судом і ув'язненням. Уайльд піднімав мистецтво над усією мирською недосконалістю, але прославляв і аморальне самолюбівання. Його тюремна проза була безпосередньо пов'язана з ім'ям коханого Альфреда Дугласа, який жодного разу не прийшов його відвідати. Уайльд пише сповідальні листи у вигляді художнього твору, який згодом отримав назву «Из глубин». У ньому Уайльд міркує про високе призначення любові і мистецтва, таврує сформовані підвалини суспільства, які не дозволяють двом люблячим серцям бути разом.

Знаменитые шпионы XX века / пер. Н. Ю. Лихачев, Г. Ю. Ветров, С. В. Коврижкин. – Москва : Вече, 2001. – 592 с. : ил. – (Военные тайны XX века).

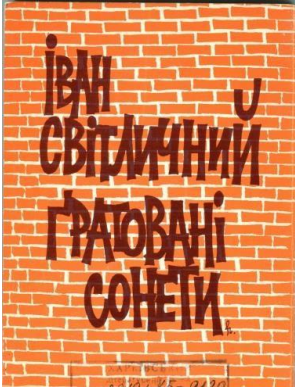
Основу цієї книги склали відомі в усьому світі праці Чарльза Уайтона "Крупнейшие шпионы мира" і Ральфа де Толедано "Шпионы, простофили и дипломаты", що розповідають про долі розвідників минулого століття - від Ернста Вольвебера до Зорге і Абея. Особливий інтерес представляють вперше опубліковані в даному виданні "Тюремные записки Рихарда Зорге". Це його Слово перед стратою... При уважному їх аналізі стає очевидним бажання автора зняти обвинувачення з своїх товаришів, показати, що вони, як і сам Зорге, не були шпигунами, а виступали борцями за мир, за запобігання війни між СРСР і Японією. «Тюремные записки» – були написані в японській в'язниці «Сугамо», де о 10.20 ранку 7 листопада 1944 року Зорге було страчено.

Снегирев, Г. И. Роман-донос / Гелий Снегирев ; Всеукр. іст.-культурне правозахисне т-во "Меморіал" ім. Василя Стуса. - Київ : Дух і Літера, 2000. - 496 с.

Що таке дисидентський роман? Чи є дисидентські романи в Україні? Що ми знаємо про них? Що пише критика? Майже нічого. Як приклад представляємо твір-сповідь із дивовижною долею та непересічного художнього рівня – «Роман-донос» несправедливо забутого київського дисидента Гелія Снегирьова, який з січня 1974-го за інакодумство пройшов класичний шлях радянського дисидента — цькування, вигнання з творчих спілок, позбавлення роботи і громадянських прав. З перших годин обшуку КДБ у квартирі

Гелій Снегірьов почав ретельно і художньо фіксувати все, що з ним відбувалося. Так з'явився його «Роман-донос», який став головним твором життя письменника. У передмові цей роман названо «репортажем з петлею на шиї» застійних 1970-х.

Світличний І. Гратовані сонети / І. Світличний. – Мюнхен : Сучасність, 1977. – 116 с. – (Бібліотека прологу і сучасности, ч.120)

«Гратовані сонети» є своєрідним тюремним щоденником, автентичним свідченням політв'язня про умови перебування у тюрмі. Вони, зрештою, створюють узагальнюючий образ українського політв'язня. «Гратовані сонети» після її виходу могла читати тільки українська діаспора. В Україні вона була доступна зі зрозумілих причин лише поодиноким читачам. Відтоді книжка ні в Україні, ні поза її межами не перевидавалася, хоч таке видання готував сам автор.

Огляд підготували: Денисова С. О., Мамалига Т. В.

Відділ електронних ресурсів та довідково-бібліографічного обслуговування:

вул. Тургенєвська, 83-85

тел.: (044) 486-01-46, (044) 486-00-35

e-mail: 4bibliograf4@gmail.com

© Публічна бібліотека імені Лесі Українки для дорослих м. Києва, 2021